

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

5. Ad delectationem victricem quædam conducentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

& impugnantē sensu, ei firmiter adhærescitur: ac denique vt delectationis nomine doceamur quā iucunda sit virtutis & sanctimonie via, videamus quē ad id esse contendendum, vt nullo nostro vitio, improbaue consuetudine, vel deuo errore iniucunda non fiat, imō potius ad id conemur, vt in dies lætius ametur, cupidius retineatur, exerceatur auidius: ita est, res diuinæ & sanctæ, quo familiarius, quo crebrius vsurpantur, eo cognoscuntur & delectantur plenius.

Cū igitur ad consensum voluntas delectatione ducatur; illa est delectatio victrix cuius initium atque desiderium à Deo tam aprè insinuatur & obicitur voluntati, vt voluntas hinc allecta, bonum quod suadet velit, malum quod dissuadet nolit, & in quamuis partem sequatur, quia trahit sua quemque voluptas. Voluptas, inquam, quæ sit obfirmata quies in bono quod velle, quod amare decreuit, non autem semper leniter & voluptariè sensum corporis afficiens. Sic ramentum etiam interdum fit, torquæ victricis delectationis esse gradus possunt, quot delectationis esse dixi paulò antè: nempe Prima, vt tanta sit in virtute delectatio, vt nihil illi præponatur: Secunda, vt virtutis causa cetera delectent ac amentur: Tertia, vt etiam pro virtute, dolorifera subeantur & appetantur. Itemque tam potest delectatio victrix, esse speciem multiplex, quàm ipsam delectationem diximus; Liquidissimam & purissimam vnā: Suauem & fortem alteram: Tertiam fortem & vincentem tantum, at non sine sudore vincentem, suauitate sensifica carentem. Quæ quidem ex dictis intelligi possunt: at cur, & quibus, & quomodo ista diuersitas accidat, non huius est temporis, nec tam ad institutum facit quàm prolixum foret. Postremum addamus.

C A P V T V.

Ad victricem delectationem quædam conducentia.

Delectare in Domino & dabit tibi petitiones cordis tui, monet psalmus, & concors est Sanctorum adhortatio, vt rebus bonis delectemur; sic enim feruentius & constantius illis adhærebimus. Eam delectationem, nonnulli lætitiā spiritus dixere, esse quæ rentationum omnium remedium, & virtutum incentiuum. Nec dissimili diligentia à tristitia sunt dehortati, de qua vt aliqui dicam, quo plenius demde ad lætitiā redeam,

Grad. 5.

*Lib. 2. de
pronid.*

Graue est, & in primis notandum illud Climaci, qui de penitentiā, quæ amarior videri merito potest, differens ait, *Quicumque lapsi sumus, ante omnia spiritui mœrorum resistamus*: quasi si in omnibus mœrorum impediret. Et D. Chryllostomus egregiè admodum docet, desperationis, & seipsum præfacandi desideria, &

& impulsus; non tam instinctore dæmone, quàm incitante mœrore progigni, dæmonem quæ cæca illi & anxifera nocti non secus ac furem se inferere, fugarique luce lætitiæ; at verò à mœrore recedi, si à multitudinis iudicio recedentes, sola superna & æterna sapiamus. Iterumque alio loco, *Omni inquit, actione Lib. 1. diabolica potentior est ad nocendum, mœroris magnitudo.* Sed copiosius & significanter B. Nilus, è quo nonnulla decerpam. Concisè loquitur, & varia indiscriminatim profert. *Spiritus voluptatem ignorat Monachus, qui se tristitia dat. Animi vermis Orat. de tristitia est, qui parentem exedit. Doloribus afficitur mater dum filium parit, sed postea- trist. quam peperit non dolet amplius: tristitia verò & in ipso partu dolorem affert, & posteaquam nata est vehementer excruciat. Ut ille qui febrî magna laborat, mellis dulcedinem non sentit, sic Monachus qui se tristitia finit opprimi, est spirituum consolationis exers. Monachus tristis non excitat animum ad contemplandum, nec puras unquam effundit preces. Omnibus enim rebus bonis tristitia est impedimento. Ut vincula pedes à cursu prohibent, sic tristitia mentem auocat à contemplatione. Qui capiuntur à barbaris, ferreis compedibus vincuntur; & qui superantur à cupiditatibus, tristitia vinculis coercentur. Nihil roboris habet tristitia, nisi reliqua adsint perturbationes. Qui tristitia obstrictus est, is victus est à perturbationibus, & tristitia vincula circumfert, tanquam indicia calamitatis suæ: tunc enim præstò est tristitia, cum id quod appetebat caro consequi non potuit. Qui vicit appetitum, is perturbationes superauit: & qui perturbationum est victor, is tristitia non succumbet. Qui verò succubuit voluptati, is tristitia vincula non effugiet. Qui tristatur assidue, seq. à perturbationibus liberum simulat, similis est egrotanti qui valere se fingit: quemadmodum enim ex colore ager, sic ille agnoscitur ex tristitia. Oculorum aciem hebetant tenebræ, & contemplatricem animi vim obtundit tristitia. Verum, qui mundi voluptates aspernatur, is à tristitia non opprimetur.*

Ista illi de tristitia, quæ est ob aduertum & displicens quiddam, animi mœror atque deiectio, cui aptè noctis & tenebrarum nomen imposuit D. Chrysostomus. Addam id obiter, mirum esse, perpetuaque experientia contestatum, quàm subito blasphemis, impuris, desperationis cogitationibus illi obruantur, qui ad eas propensiores sunt, illic ut vndeunque mœstus quippiam in mentem incidit. Hoc animaduertant qui conscientis regendis præsumunt, ac persèpè vel lepida narratione, vel ludicra exercitatione dissipabunt, id cui sanctis exercitiis, seriisque remediis vis potius & robur accedebat. Atque hinc intelligetur, quanta cognatione coniuncta sint, mutuoque sibi deseruiant, naturales & supernaturales affectus & virtutes, utpote quæ vnus & eiusdem animi complexu fouentur, viribus & facultatibus iisdem, nempe voluntatis & intellectus, exercentur: quod qui penitus obseruasset, nunquam equidem, licet modestissimè, refutare conatus esset R. P. Ioannem Crombecium, in libro de Studio perfectionis docentem, naturæ temperamentum etiam perfectioni conducere. quod tam perspicuum est, ut non vnus, sed omnes magnam Deo debeant gratiam, si animam sortiti bonam, si per-
turbatio-

turbationibus non obnoxij, si dociles & ad bona faciles nati sunt: Deoque suam sanctissimam providentiam rerum naturis accommodante, eaque non destruyente, sed flectente, ac in melius vrente, nonne ferme videmus in Sanctis eos virtute simplicitatis, prudentiæ, fortitudinis præcelluisse, qui etiam virtutum earum naturale prius dederant specimen. Sed ad lætitiã redeamus: incitatus cuiquam repugno.

Sæpè dixi delectationem mentis, esse mentis pacem: eoque etiam nomine utitur Nazianzenus, eam definiens, εἰρήνη, τὸ τῆ κατ' ἐξάστον αἰσθητόν: Pax, id est quod privatim quisque expetit, ita rectè Billius, vertique pariter eodem sensu, sed verbis ad ea quæ dixi magis accedentibus, *pax, id est quod cuique placet, imperium, licentim pergit, in turbulentas animi permotiones.* Est (ex Dacriano Abbate) libertas, puritas, æqualitas, pacifici & imperturbati cordis iugiter coram Deo perseverans. Quietem, quod idem est, vocat D. Anselmus, de qua hæc habet verba aurea, *Amice mi & frater dilectissime, totis viribus quieti mentis studeas, sine qua nihil licet, callidi hostis insidias circumspicere, vel semitas virtutum angustissimas prospicere. Ad hanc verò monachus qui in monasterio conuersatur, pertingere nullatenus valet, sine constantia & mansuetudine, quæ mansuetudo indissolubilis est comitis patientia: & nisi monasterij sui instituta, (quæ diuinis non prohibentur mandatis) etiam irationem eorum non peruiderit, ut religiosa studuerit observare.* En quid vir ille sanctus ad delectationem in Religiosa vita exigar, & verissimè, constantiam, mansuetudinem, patientiam, legum & rerum præscriptarum observationem sedulam.

Sed præterea cauenda quædam, quædam etiam curanda breuiter proponam, ut constantior & firmior in eo quod rectum est delectatio perdurare possit. Primò & sedulo ab iis omnibus abstinendum, quæ metorem & animi delectationem pariunt, etiam si boni specie offerantur, ut est peccatorum prætorum, & (quantum bona fide credimus) in confessione deceptorum, humilitatis obtentu recordatio. *Suadeo vobis, amicis meis, amicissimè dicit Bernardus, reflectere pedem à molesta & anxia recordatione viarum vestrarum, & euadere in itinera planiora, serenioris memoria beneficiorum Dei: — miscetur absinthio mel. — Maior est Dei pietas, quam quæuis iniquitas. Ideo iustus non continè, sed tantum in principio sermonis accusator est sui. Quare grauius errant, nec ad planiora perfectionis iuga conscendent, qui peccatorum recogitandis sordibus perpetuò adhærescunt, fermeque ex nimio sui amore, suæ diligentia fiducia, & de diuina bonitate diffidentia oritur.*

Secundò, tepor inflammandus, quem delectationi ac perseverantiæ contrarium describit quodam loco D. Bernardus: quare incitandus ad alacritatem est animus, nobisque vis est inferenda, ut magnas ad opeta singula & alacres conatus afferamus. Ita est in rebus omnibus, lenius, iucundius, perfectius fit, quidquid erecta mente perficitur; quo lentior, tardior, tepidior fueris, eo magis molestiæ crescent. Iam verò incitandæ in Deum alacritatis, teporisque vitandi, infinitæ & vbiq; descriptæ rationes existant.

Tertio,

Orat. 14.

In spec.

Epiſt. 7.

Homil. 11.
in Cant.Homil. 63.
in Cant.

Tertio, & ad eam quam in statu perfectiore delectationem atque perseuerantiam commendo, maximè facit, si prauas & vanas huius vitæ delectationes, mundi quæ blandimenta contemnimus, statim quæ vt eorum aliquid in animum insperere senserimus, cum odio & execratione depellimus. Cuius ad alias *In declam.* consolationes mens inhiat, & penitus in caducis & transitoriis non renuit consolari, ipse sibi profectò celestis subtrahit gratiam consolationis: quam si digna deuotione, pleno affectu, desiderio vehementi, petere, querere, pulsare satageret, sine dubio petens acciperet, quærens inueniret, pulsanti aperiretur. Sed ad id quod volumus mirum quàm grauitè, quàm accommodatè D. Gregorius, diuulque Basiliius, Magni vterque: & hic quidem, his verbis; Repentini, & qui præter spem eueniunt rerum casus, ii sunt qui per turbationem hominum mentibus solent afferre. Quem autem praua affectio prorsus nulla obturbat, hunc sine dubio ritè & vt par est, latari existimandum est, eiusque letitiam, immutabilem esse atque sempiternam; quando latitia, virtutis atque bonitatis est affectatrix, vt est apud Prophetam, Latabitur Dominus in operibus suis. Animus igitur, qui se per uigilem, & in actionibus rectis assidue occupatum detinuerit, — huiusmodi exercitatione & consuetudine, mores suos ad equitatem, insitiam modestiamque, ac tranquillitatem componet atque perpoliet. Et post alia plura, Si animus naturales corporis motus rectè temperet, præterquam quòd corpus incolume conseruat, hoc etiam accedit, quòd ipse à periculis permanet liber. Si verò remiserit & se ignauitæ dederit, & corpus & animus in perniciem ruunt. Et D. Chrylost. Nihil ita tranquillitatem & sedationem animorum *Orat. in Calend.* ingenerat, atque hæc religionis nostræ instituta; res præsentis despiciere, futuris inhiare, nihil humanum stabile iudicare, non diuitias, non potentiam, non honores, non clientelas. Magnus verò Gregorius: Magna est securitas cordis, nil concupiscentiæ habere secularis. Nam *1.22. Mor. c.10. vel 14.* si ad terrena adipiscenda cor inhiat, securum tranquillumque, esse nullatenus potest: quia aut non habita concupiscit vt habeat, aut adepta metuit ne amittat: & dum in aduersis sperat prospera, in prosperis formidat aduersa, huc illucque, quasi quibusdam fluctibus voluitur, ac per modos varios, rerum alternantium mutabilitate versatur. Si verò semel in appetitione superna patria forti stabilitate animus figitur, minus rerum temporalium perturbatione vexatur. A cunctis quippe externis motibus, eandem intentionem suam, quasi quendam secretissimum secessum petit: ibique, incommutabiliter inherens, & mutabilia cuncta transcendens, ipsa iam tranquillitate quietis suæ, in mundo, extra mundum est. Excedit profectò ima omnia intentione summorum: & cunctis rebus quas non appetit, libertate quæ ad eam se superesse sentit, nec tempestatem rerum temporalium intus sustinet, quam intuetur foris: quia terrena omnia, quæ concupita opprimere mentem poterant, despecta subteriacent. Tamen, mox inquit, quia sanctus vir quantalibet virtute profecerit, cum in hac vita positum, adhuc extrinsecus carnis infirmitas premit, vt scriptum est, Quamquam in *Psal. 38.* imagine Dei ambulet homo, tamen vanè conturbatur: plerumque agitur vt & turbetur exterius, & imperturbabilis duret interius: & quod vanè conturbari potest, de infirmitate carnis fit, quamuis in imagine Dei ambulet de virtute mentis: quatenus & roboratur intus diuino adiutorio, & tamen adhuc foris sarcina premitur humana. En igitur, quàm & mundi

Kkkk

mundi

mundi omnia contemnenda, & omnis animi perturbatio cauenda, & rebus omnibus exstare oporteat, vt firma tranquillitas, vt perennis in virtute, in Religiosi status professione delectatio retineatur. Renue, cum Rège sancto, consolari in rebus creatis, & summus te creator complectetur, in eoque delectaberis: sine delectatione non est anima, aut summas habet, aut infimas: infimas contemne, summis vt fruaris.

*Lib. de vit.
solit.*

Cap. 69.

Quartò, si copiosior, & quæ etiam sentiatur, delectatio percipitur in bono, ac etiam in sui instituti professione; cauendum ne id tibi quisquam, sed omnino Deo tribuat. Apud S. Bernard. lego, *Nonnunquam, quasi nescientem, gratia prænuit, & genus seruorum recipitur in mensa filiorum, cum rudis & incipiens animus in eum orandi assumitur affectum, qui pro premio sanctitatis reddi solet meritis perfectionis. Quod cum fit, agitur vt vel in iudicium suum, non liceat scire negligenti quod negligat, vel vt prouocatio caritatis, amorem vltro se offerentis accendat.* Pergitque seipsum talentis, sibi que tribuenris quantus sit error ostendere. Audiendum Diadochi monitum, neque nimium in desolatione dolendum, ne ad diffidentiam; neque nimis in consolatione letandum, ne ad superbiam deflectamus. Quid medium intercedat, vt scire possis; addit, inter illuminationem & derelictionem, esse experientiam; quando scilicet neque clara luce resplendet aut accendit gratia, neque se totam negat, sed obscuriore & latentiore auxilio diligentia & solliciti amoris nostri periculum facit; est etiam, inquit, spes media inter dolorem & lætitiã: quod perspicuum est. Omnino que curandum, vt, cum minor in mente suauitas ad recta sentitur, tum diligentius nobis attendamus, vim inferamus, sursum que nitamur. Qua de re legendus D. Bernard. hom. 21. in Cantica.

Quintò, plurimum iuuat, è rebus omnibus aliquid pietatis haurire, in Deum ferri, & desideria sancta succendere: in Religiosorum singulis Deum contemplari, eorum que se consortio beatum predicare: in lætiorẽ partem, in que melius interpretari singula; à nemine offendi posse, neminem offendere. quæ singula & natura iucundissima, & in Religione sunt frequentissima.

Sextò, de bono status Religiosi, de que suæ vocationis beneficiis sæpè meditandum, sæpè agenda Deo gratia, sæpè renouandum, & ne veterascat instaurandum serio, & cum animi plurimo sensu, Religiosæ vitæ ex perfectione traducendæ propositum. Quarum rerum peragendarum, tanta est in minima Societate Iesu, argumentorum, librorum, temporis & loci copia, vt grauissimas iudici Deo pœnas meritissimò daturi sint, si qui minùs quàm oportuisset videntur, inde que vel miserè labuntur, vel tepidius repunt.

Septimò, sui ipsius, tranquillitatis que atque pacis animi præ ceteris omnibus habenda cura: ideo que quantum præscripta maiorum, & instituti ratio ferent, non aggredienda plura quàm commodè possis, ingenium que & vires ferant: mediocritate oportet esse contentum, suo que modulo prudenter & humiliter viuere: nec rerum euentu villo turbari.

Denique

Denique diuina maximè prouidentia niti oportet, & quod Sanctis omnibus solenne fuit, coram Deo humilis mentis perpetua ueneratione adstare: cuiusque præsentiam ad amorem, ad spem, ad alacritatem, iucundumque solatium flectere. Quæ singula, vel hîc, vel aliis locis diffusius dicta, indicando commendasse sit satis, ut verè sanctæque delectationis tot deprehensis fontibus, iucundum & facile sit ad finem vique decurrere, & ad perseverantiæ immarcescibilem coronam, duce, comite, defensore Deo peruenire. Dicit quadam epistola D. Augustinus, se, si multa reperere posset, vnum tamen & sapius esse dicturum, A curis vanis abstinete, Veras suscipite curas. Bene quidem, sed & eius imitatione quidni & hoc postremò & instar omnium commendauero: quidni in his paucis vniuersa quæ ad perseverantiam in Religione suscepta faciant, concludero? Nempe, Humilis esto, Deo præsens adsta, & perseveras. Quisquamne sub oculis tantæ maiestatis impingat?

Habes, mi carissime frater, quæ pro negotiorum & temporis opportunitate, ad tuam fratrumque meorum, (dicam & meam) vtilitatem scripsi. Nonnulla initio posueram quasi secutura, quæ non hîc reperies: dabit, si voluerit, bonus Deus, & horum expoliendorum, & reliquorum addendorum facultatem. Interimque tum tuis, tum aliorum precibus impetra, ut quæ hîc, ut quæ tota reliqua vita & multoties, & grauissimè peccaui, purissimo Iesu Christi Domini mei sanguine diluantur, gratiæque & fauori diuino redditus, in Societate Iesu non corpore tantum, sed non indigna mente ad extremum vsque spiritum perseuerem. O mortem, tum verè vitalem! ô horam, præ horis omnibus expectandam! Qui nolentem vocasti, & volentem fecisti, bone Deus, volentem confirma, & ne corruat protege. Per eundem omnis gratiæ fontem Iesum Dominum, cui cum Patre & Spiritu sancto omnis laus in ætænum. Amen.